

Till
Fullmäktige i Tierps kommun
organisationsnummer 212000-0266

Revisionsberättelse för år 2020

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i kommunstyrelse och nämnder och genom utsedda lekmanrevisorer i de kommunala bolagen. Vi har biträtt av sakkunniga från PwC, som genomfört granskningen.

Kommunstyrelsen, nämnder och fullmäktiges demokratiberedning samt översiktsplaneberedningen ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt givit det resultat som redovisas i bilagan ”Revisorernas redogörelse för år 2020”.

Vi bedömer att kommunstyrelsen i huvudsak har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt inte helt tillfredsställande sätt.

Under året har kommunen erhållit betydande statsbidrag med anledning av pandemin, trots detta uppnås inte balanskravet.

Kommunstyrelsen med dess utskott redovisar en negativ budgetavvikelse på -38,4 mnkr att jämfört med den av fullmäktige fastställda budgeten för 2020. Följande verksamheter redovisas negativa budgetavvikelser; individ- och familjeomsorg, grundskolan och gymnasiet samtidigt som samhällsbyggnad redovisar en positiv avvikelse.

Måluppfyllelsen bedöms delvis ändamålsenlig mot bakgrund av att av de totalt 71 målen uppfylls 22 delmål, medan 45 delmål delvis uppfylls och 4 inte uppfylls.

REVISORERNA

Vi bedömer att jävs- och valnämnden, lönenämnden, IT-nämnden samt demokratiberedningen har bedrivit sina verksamheter på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att styrelsens, nämndernas och beredningens interna kontroll sammantaget varit tillräcklig, även om brister noterats som framgår av redogörelsen. Vår granskning visar särskilt på stora brister i den interna kontrollen avseende prognosarbetet under året.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen delvis är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige uppställt.

Vi bedömer att resultatet inte förenligt med det finansiella mål som fullmäktige fastställt. Två av tre finansiella mål uppnås inte.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att den verksamhetsmässiga måluppfyllelsen utfall delvis är förenligt med de av fullmäktige fastställda målen.

Vi bedömer att redovisningen av måluppfyllelsen av verksamhetsmålen fortfarande ger kommunfullmäktige begränsade möjligheter att bedöma måluppfyllelsen då kommunstyrelsen inte ger en sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen. Möjligheten försvåras ytterligare av att det är ett stort antal fastställda mål som ska bedömas av kommunfullmäktige och oss revisorer.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse, nämnder och beredning samt de enskilda ledamöterna i dessa organ.

Kommunstyrelsen

Vi tillstyrker att ansvarsfrihet beviljas för kommunstyrelsen samt de enskilda ledamöterna.

Valnämnden

Vi tillstyrker att ansvarsfrihet beviljas för valnämnden samt de enskilda ledamöterna.

Jävsnämnden

Vi tillstyrker att ansvarsfrihet beviljas för jävsnämnden samt de enskilda ledamöterna.

REVISORERNA

Demokratiberedningen

Vi tillstyrker att ansvarsfrihet beviljas för demokratiberedningen samt de enskilda ledamöterna.

Översiktsplaneberedningen

Vi tillstyrker att ansvarsfrihet beviljas för översiktsplaneberedningen samt de enskilda ledamöterna.

Gemensam Lönenämnd

Vi tillstyrker att ansvarsfrihet beviljas för lönenämnden.

Gemensam IT-nämnd

Vi tillstyrker att ansvarsfrihet beviljas för IT-nämnden.

Gemensam Överförmyndarnämnd

Vi tillstyrker att ansvarsfrihet beviljas för överförmyndarnämnden.

Gemensam Räddningsnämnd

Vi tillstyrker att ansvarsfrihet beviljas för räddningsnämnden i Uppsala.

Vi tillstyrker att fullmäktige, trots den kritik som framgår ovan, godkänner kommunens årsredovisning för 2020.

Tierp 31 mars 2021

Göran Carlsson
Godkänt via mail

Karl-Gunnar Marklund
Godkänt via mail

Inger Klockerman
Godkänt via mail

Mogens Jakobsen
Godkänt via mail

Peter Staland
Godkänt via mail

Angående godkännande av revisionsberättelsen

Som en följd av rådande pandemi och i syfte att minska risken för smittspridning har de revisorer som önskar haft möjlighet att delta digitalt vid sammanträdet den 31 mars 2021, även kallat slutrevision. De revisorer som deltagit digitalt är namngivna revisorer ovan som genom digital bekräftelse fastställt denna revisionsberättelse, som upprättades vid sammanträde den 31 mars 2021.

Bilagor till revisionsberättelsen

Revisionens redogörelse 2020
Granskningsrapport årsredovisning 2020, bilaga 1
Sakkunnigas rapporter, bilagorna 2-10
Granskningsrapporter lekmanrevisionen samt
revisionsberättelser, bilagorna 11-18

Revisorernas redogörelse 2020

Genomförda granskningsinsatser under året

Under året har kommunens verksamhet följts löpande via protokollsläsning, utredningar m.m. Dialoger kring verksamhet och ekonomi har under året genomförts med kommunstyrelsens arbetsutskott, utskottet arbete och omsorg, utskottet barn och unga, utskottet samhällsbyggnad. Överläggningar har under året hållits med kommunledning och fullmäktiges presidium.

Vi har genom lekmannarevisorerna tagit del av granskningen av verksamheten i kommunens bolag.

Revisionsplanering – riskanalys

En risk- och väsentlighetsanalys har gjorts som fungerat som underlag till genomförda granskningsinsatser under året.

Obligatoriska granskningar

Inom ramen för obligatoriska granskningar har en grundläggande granskning av samtliga nämnder genomförts liksom delårsrapport, bokslut och årsredovisning granskats. Som ett led i våra obligatoriska granskningsinsatser ingår att löpande följa upp tidigare genomförda granskningar. Under året har en granskning av kommunstyrelsens ekonomistyrning följts upp.

Under 2020 har följande revisionsinsatser genomförts.

Granskning av årsredovisningen 2020 – bilaga 1

Kommunens revisorer ska enligt 12 kap Kommunallagen (KL) bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Revisorerna ska pröva om räkenskaperna är rättvisande. Revisorernas uttalande avges i revisionsberättelsen.

Väsentliga iakttagelser som framkommit:

- Årets resultat är negativt och uppgår till -0,4 mnkr (koncernen -6,9 mnkr) att jämföra med ett budgeterat resultat om 24,5 mnkr. I utfallet ingår det som kommunen omnämner jämförelsestörande engångsposter om 40,3 mnkr.
- Balanskravsresultatet uppgår till -8,8 mnkr när årets reavinster korrekt återförts. Kommunen lever således inte upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans för år 2020.

REVISORERNA

- Synnerliga skäl åberopas för att inte återställa det negativa balanskravsresultatet på -8,8 mnkr för 2020 och det ackumulerade negativa balanskravsresultatet från tidigare år på -23,6 mnkr.

Vi har i rapporten från granskning av ekonomistyrning i Tierps kommun (bilaga 8) behandlat frågan och gjort vår bedömning av de synnerliga skäl som kommunen åberopar för att inte återställa det negativa balanskravsresultatet. Vår sammanfattande bedömning var:

”Att förutsättningar och bedömningar för kommunal verksamhet förändras över tid är inget onormalt och det sker regelbundet övertid. Kostnaderna för detta är att betrakta som normala verksamhetskostnader och i vissa fall jämförelsestörande poster. Detta kan medföra att underskott redovisas för kommunen som då skall återställas. Att inte återställa en minskning av kommunens egna kapital skall endast ske i mycket särskilda undantagsfall (synnerliga fall), tex vid genomgripande omställningar av verksamheten normalt påkallade av yttre omständigheter över vilka kommunen inte kan råda. Bristande planering, ofördelaktiga avtal mm över vilka kommunen haft ett väsentligt inflytande utgör inte sådana omständigheter som medger underlåtenhet att återställa det egna kapitalet. Vår bedömning över vilka poster som inte behöver återställas skall förstås i detta sammanhang, dvs att det handlar om yttre händelser över vilka kommunen väsentligen inte kunnat råda. Vi vill lyfta fram att det är kommunfullmäktige som beslutar om att en reglering av ett negativt balanskravsresultat inte ska göras om det finns synnerliga skäl. ”

Efter genomförd granskning görs följande bedömning:

- Årsredovisningen lämnar upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.
- Årsredovisningens resultat är inte förenligt med de finansiella mål som fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning. Två av tre finansiella mål uppfylls inte. Målen som inte uppfylls härrör till årets resultat och soliditet.
- Årsredovisningens resultat är delvis förenligt med de verksamhetsmässiga mål kommunfullmäktige beslutat. Av de 71 verksamhetsmässiga målen uppfylls 22 delmål, medan 45 delmål delvis uppfylls och fyra delmål inte uppfylls.

REVISORERNA

- I årsredovisningen görs ingen samlad bedömning av huruvida resultatet är förenligt med en god ekonomisk hushållning.
- Räkenskaperna är i allt väsentligt rättvisande.

Övrigt

Det har framkommit brister i bokslutsprocessen avseende styrning och rapportering av dotterbolagens årsbokslut, vilka utgör underlag till den sammanställda redovisningen. I syfte att utveckla bokslutsprocessen rekommenderar att kommunledningen tillsammans med bolagets ledningar utarbetar riktlinjer över vad som ska rapporteras och när.

Grundläggande granskning – styrelser och nämnder

Grundläggande granskning kommunstyrelsen och nämnder

Kommunstyrelsen

Efter genomförd grundläggande granskning 2020 bedömer vi att Kommunstyrelsen delvis kan verifiera att styrelsens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt sätt under år 2020.

Kommunstyrelsen kan delvis i rimlig grad verifiera att dess förvaltning utförts på ett ändamålsenligt sätt under år 2020. Måluppfyllelsen bedöms delvis ändamålsenlig.

Kommunstyrelsen kan däremot inte verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2020.

Kommunen når inte målet om att *Resultatet som andel av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning* eller målet för *kommunens soliditet exklusive pensionsförpliktelse* i ansvarsförbindelsen Flertalet verksamheter visar negativa budgetavvikelser. Avvikelserna härrör främst till verksamheterna IFO, grundskolan och gymnasiet.

Den interna kontrollen hänförlig till styrelsens förvaltning har i rimlig grad varit tillräcklig under år 2020. Vi vill dock belysa problematiken att styrelsen och dess verksamheter inte når en budget i balans och att vidtagna åtgärder inte gett önskad effekt.

Valnämnden

Av plan för kommunens ekonomi och verksamhet under åren 2020-2022 framgår Valnämndens verksamhetsidé samt att nämnden inte upprättat

REVISORERNA

verksamhetsplan med övergripande mål. Driftsbudgeten är nämndens ekonomiska mål. Nämnden har inte haft några sammanträden under året.

Efter genomförd grundläggande granskning 2020 bedömer vi att Valnämnden i rimlig grad verifiera att nämndens verksamhet har bedrivits på ett för ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2020. Nämnden redovisar ett mindre budgetöverskott.

Jävsnämnden

I plan för kommunens ekonomi och verksamhet under åren 2020-2022 framgår Jävsnämndens verksamhetsidé samt att nämnden inte upprättat verksamhetsplan med övergripande mål. Driftsbudgeten är nämndens ekonomiska mål. Nämnden har haft två sammanträden under året.

Efter genomförd grundläggande granskning 2020 bedömer vi att Jävsnämnden i rimlig grad verifiera att nämndens verksamhet har bedrivits på ett för ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2020. Nämnden redovisar ett mindre budgetöverskott.

Demokratiberedningen

Vi har följt beredningen under året genom protokoll och tillhörande handlingar. Beredningens har kommunfullmäktiges uppdrag att arbeta för utvecklad dialog med kommunens medborgare. Beredningen ska också verka för att ökat politiskt engagemang med förbättrad representativitet. Vi bedömer att det arbete som genomförts under året ligger i linje med beredningens uppdrag.

Översiktsplaneberedningen

Vi har följt beredningen under året genom protokoll och tillhörande handlingar. Vi bedömer att det arbete som genomförts under året ligger i linje med beredningens uppdrag.

Den gemensamma IT-nämnden, där Tierps kommun är värdkommun – bilaga 2

Efter genomförd grundläggande granskning 2020 bedömer vi att IT-nämnden i rimlig grad kan verifiera att arbetet med styrning och kontroll är tillräcklig och att åtgärder vidtas vid behov. Nämndens måluppfyllelse för verksamheten är delvis ändamålsenlig och nämnden når en budget i balans.

Den gemensamma Lönenämnden, där Tierps kommun är värdkommun – bilaga 3

Efter genomförd grundläggande granskning 2020 bedömer vi att Lönenämnden delvis i rimlig grad kan verifiera att arbetet med styrning och kontroll är tillräcklig och att åtgärder vidtas vid behov. Nämndens måluppfyllelse för verksamheten är delvis ändamålsenlig. Nämnden når slutligen en budget i balans.

Den gemensamma Överförmyndarnämnden, där Uppsala kommun är värdkommun – bilaga 4

Efter genomförd grundläggande granskning 2020 bedömer vi att Överförmyndarnämnden i rimlig grad kan verifiera att dess förvaltning utförts på ett ändamålsenligt sätt under året. Vidare kan nämnden verifiera att förvaltningen skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen hänförlig till nämndens förvaltning bedöms varit tillräcklig under året.

Nämnden redovisar ett budgetöverskott om 3,1 mnkr. Avvikelsen förklaras i allt väsentligt av lägre verksamhetskostnader än budgeterat och lägre arvoden till uppdragstagare än budgeterat.

För att utveckla verksamheten rekommenderas nämnden bland annat att utveckla den löpande uppföljningen av måluppfyllelse som görs under året så att relevanta åtgärder kan vidtas vid signal om bristande måluppfyllelse.

Den gemensamma Räddningsnämnden, där Uppsala kommun är värdkommun – bilaga 5

Efter genomförd grundläggande granskning 2020 bedömer vi att Räddningsnämnden i rimlig grad kan verifiera att dess förvaltning utförts på ett ändamålsenligt sätt under året. Vidare kan nämnden verifiera att förvaltningen har skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen hänförlig till nämndens förvaltning bedöms ha varit tillräcklig.

Nämnden redovisar en positiv budgetavvikelse (resultat) om 2,5 mnkr att jämföra med 1,9 mnkr föregående år. Årets överskott förklaras främst av att nämnde fått ökade kommunbidrag om 3,6 mnkr.

Granskning av delårsrapport per sista augusti – bilaga 6

Enligt bestämmelser i kommunallagen ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i delårsbokslutet är

REVISORERNA

förenligt med de av fullmäktige beslutade målen för den ekonomiska förvaltningen.

Kommunens revisorer ska enligt Kommunallagen 12 kap bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Revisorernas uttalande avges i revisorernas bedömning av delårsrapporten.

Efter genomförd granskning bedömdes delårsrapporten inte var helt upprättade enligt lagens krav och god sed och att struktur och i viss mån innehållet i förvaltningsberättelsen måste omarbetas i enlighet med lag och god sed.

Vidare bedömdes de finansiella målen som fullmäktige fastställt inte uppnås vid tidpunkten för delårsbokslutet och det gjordes heller inte någon prognos över huruvida dessa kommer att uppfyllas i årsbokslutet 2020. Vi revisorer kunde därför inte uttala oss om målen skulle nås vid året slut.

Det lämnades heller inte någon samlad bedömning i delårsrapporten av de verksamhetsmässiga målen som fullmäktige fastställt utifrån god ekonomisk hushållning. Utifrån den redovisning som lämnades kunde vi revisorer inte heller i denna del bedöma om måluppfyllelsen var förenlig med de av fullmäktige fastställda målen.

Revisionsrapport med tillhörande utlåtande överlämnades till kommunfullmäktige.

Fördjupade granskningar

Följande fördjupade granskningar har genomförts:

- Granskning av styrning och ledning av biståndsbedömning inom äldreomsorgen (myndighetsutövning)
- Uppföljande granskning av kommunstyrelsens ekonomistyrning
- Granskning av intern kontroll i hantering av bisysslor
- Granskning av löpande intern kontroll i redovisningsrutiner och ekonomiadministrativa processer

Granskning av styrning och ledning av biståndsbedömning inom äldreomsorgen (myndighetsutövning) – bilaga 7

Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer att en ändamålsenlig och rättssäker handläggning sker inom äldreomsorgen (myndighetsutövning).

REVISORERNA

Den sammanfattande bedömningen är att kommunstyrelsen delvis säkerställer en ändamålsenlig och rättssäker handläggning inom äldreomsorgen (myndighetsutövning).

Bedömningen grundar sig i huvudsak på följande:

- Det finns en riktlinje fastställd av kommunstyrelsen samt flertalet rutiner för myndighetsutövning. Revidering av rutiner sker regelbundet samt vid behov.
- Det finns ett kvalitetsledningssystem som används för hantering av rutiner och processer samt att handläggarna anser att riktlinje och rutiner är väl kända i organisationen.
- Det finns en struktur för likabedömning i form av användandet av IBIC, ärendedragningar och metodmöten. Vi noterar att delegationsordningen innebär långtgående befogenheter för handläggare.
- Det är inte möjligt att följa upp beviljade timmar i relation till utförda timmar. Uppföljning görs av handläggare årligen, men inte på övergripande nivå.
- Kommunstyrelsen inte tar del av uppföljning av privata utförare, brukarundersökningar eller annan form av regelbunden kvalitetsuppföljning.
Internkontrollplanen innehåller kontrollmoment med bäring på myndighetsutövningen.

Efter genomförd granskning lämnas följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Säkerställ att rutin avseende begäran om verkställighet från annan kommun samt rutin för hur överklaganden ska hanteras fastställs.
- Säkerställ att kollegialgranskning, i form av att handläggarna gemensamt går igenom ett urval av beslut, genomförs.
- Säkerställ att uppföljning av kvalitet av privat utförare samt av verksamhet i egen regi genomförs och rapporteras till kommunstyrelsen.

REVISORERNA

- Undersöka möjligheten att följa upp beviljad tid i relation till utförd tid för att säkerställa att brukare får den insats de har rätt till samt för att säkerställa att kommunens resurser används effektivt.

Revisionsrapporten överlämnad till kommunstyrelsen i juni 2020.

Uppföljande granskning av kommunstyrelsens ekonomistyrning – bilaga 8

Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen har en tillräckligt väl fungerande ekonomistyrning.

Inom ramen för granskningen har vi även gjort en kartläggning över motiven och argumenten till att synnerliga skäl åberopas för att inte återställa tidigare underskott enligt balanskravets bestämmelser inför bokslutet 2020.

Den sammanfattande bedömningen är att kommunstyrelsen inte har en tillräckligt väl fungerande ekonomistyrning, vilket är en oförändrad bedömning jämfört med motsvarande granskning avseende revisionsår 2019.

Vi ser dock att det vidtagits åtgärder och att det finns pågående arbeten i syfte att stärka ekonomistyrningen och hantera de brister som framkommit i tidigare granskning.

Bedömningen baseras på följande huvudsakliga iakttagelser:

- Vi ser att kommunstyrelsen har vidtagit åtgärder kring samtliga lämnade rekommendationer och att vissa åtgärder är genomförda. Vi ser dock att flera av åtgärderna är pågående och ännu inte åtgärdade. Bland annat pågår en översyn och revidering av ekonomiska styrregler och styrdokument, som beräknas vara klar under år 2021. Vidare ser vi att ekonomifunktionen har omorganiserats och att det har pågått ett arbete med att stärka prognosarbetet och stödet till verksamhetscheferna genom nya arbetssätt. Det har hållits en ekonomiutbildning för samtliga chefer i kommunen och tryggheten i lämnade prognoser upplevs ha ökat hos kommunledningen.
- Vad gäller ägarförhållandet mellan kommunen och Tierps kommunfastigheter AB ser vi att det har genomförts två utredningar och att dessa ska presenteras för fullmäktige och diskuteras genom en workshop, med målet att fatta ett nytt beslut om vilken väg kommunen ska ta. Vi ser att det pågår en genomlysning av Gata & park liksom ett arbete med att upprätta hyresavtal och

gränsdragningslistor mellan kommunen, främst kultur- och fritid, och Tierps kommunfastigheter AB.

- Vad vi kan se följs delegationsordningen i ekonomistyrningsprocessen. Vi ser att kommunstyrelsen i december 2020 beslutade om en skärpning av delegationsordningen gällande anställning. Den reviderade delegationsordningen anger att anställning är delegerat till personalansvariga chefer efter godkännande av närmast överordnad chef. Enligt intervju syftar revideringen till att minska risken för budgetunderskott i enskilda verksamheter till följd av rekryteringar på enhetsnivå.
- Enligt kommunallagen 6 kap 38 § framgår att beslutanderätten inte får delegeras när det gäller ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet. Då verksamheterna ligger under kommunstyrelsen och inte någon nämnd är det kommunstyrelsen som ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Vi menar att beslut om åtgärder för att nå en ekonomi i balans inte är möjlig för kommunstyrelsen, som ansvarig för verksamheterna, att delegera då det avser verksamhetens inriktning och omfattning. Det är därför viktigt att det av protokollen från kommunstyrelsens sammanträde tydligt framgår vilka åtgärder som kommunstyrelsen beslutar om. Vi kan se att kommunstyrelsen under år 2020 tagit beslut om att hantera vissa kostnader som omställningskostnader samt gett utskotten olika uppdrag, så som uppdrag till Barn och ungdom att redogöra för de placeringar som gjorts på SiS-institutioner.
- Vad gäller uppsiktsplikt och uppföljning av åtgärds- och handlingsplaner har vi noterat att verksamheter med budgetavvikelser bjuds in till kommunstyrelsen och/eller kommunstyrelsens arbetsutskott för att presentera genomförda och/eller planerade åtgärder för att nå en budget i balans. Protokollgranskningen visar dock på att det är svårt att se vilka åtgärder som kommunstyrelsen vidtagit, eller vilken information som kommer kommunstyrelsen tillhanda. Vi anser även att kommunstyrelsen framgent kan ta en mer aktiv roll i sin uppsiktsplikt, exempelvis genom att noggrant granska de åtgärds- och handlingsplaner som inkommer till styrelsen för att tillse att de aktiviteter som finns listade är tidsatta, konkreta samt innehåller en konsekvensbeskrivning som möjliggör att åtgärds- och handlingsplanen enklare kan utvärderas samt att en bedömning görs

ifall de är tillräckliga. Nuvarande åtgärdsplaner är på enhetsnivå, snarare än en strukturell analys av verksamheternas kostnadsnivå. Vi föreslår att kommunstyrelsen bör fokusera på strukturella åtgärder vid prognostiserade budgetunderskott.

Efter genomförd granskning lämnas följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Säkerställ att påbörjade åtgärder fullföljs utifrån tidigare lämnade rekommendationer.
- Ta en mer aktiv roll i sin uppsiktsplikt, exempelvis genom att noggrant granska de åtgärds- och handlingsplaner som inkommer till styrelsen för att tillse att de aktiviteter som finns listade är tidsatta, konkreta samt innehåller en konsekvensbeskrivning som möjliggör att åtgärds- och handlingsplanen enklare kan utvärderas samt att en bedömning görs ifall de är tillräckliga.
- Rikta fokus mot strukturella åtgärder på verksamhets- och delverksamhetsnivå vid upprättande av åtgärdsplaner.

Balanskravet och synnerliga skäl

Vad gäller motiven och argumenten till att synnerliga skäl planeras att åberopas för att inte återställa tidigare underskott enligt balanskravets bestämmelser inför bokslutet 2020 har vi följande kommentarer:

- Att förutsättningar och bedömningar för kommunal verksamhet förändras över tid är inget onormalt och det sker regelbundet övertid. Kostnaderna för detta är att betrakta som normala verksamhetskostnader och i vissa fall jämförelsestörande poster. Detta kan medföra att underskott redovisas för kommunen som då skall återställas.

Att inte återställa en minskning av kommunens egna kapital skall endast ske i mycket särskilda undantagsfall (synnerliga fall), tex vid genomgripande omställningar av verksamheten normalt påkallade av yttre omständigheter över vilka kommunen inte kan råda. Bristande planering, ofördelaktiga avtal m.m. över vilka kommunen haft ett väsentligt inflytande utgör inte sådana omständigheter som medger underlåtenhet att återställa det egna kapitalet.

Vår bedömning över vilka poster som inte behöver återställas skall förstås i detta sammanhang, dvs att det handlar om yttre händelser över vilka kommunen väsentligen inte kunnat råda.

REVISORERNA

- Vi noterar att kommunstyrelsen beslutat att se ca 39,8 mnkr som omställningskostnad. Vi vill dock lyfta fram att det är kommunfullmäktige som beslutar om att en reglering av ett negativt balanskravsresultat inte ska göras om det finns synnerliga skäl (KL 13 kap 11 §).

Revisionsrapporten överlämnad till kommunstyrelsen i februari 2021.

Granskning av intern kontroll i hantering av bisysslor – bilaga 9

Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen har säkerställt en tillräcklig intern kontroll avseende hantering av bisysslor.

Inom ramen för granskningen har en stickprovskontroll gjorts av ett antal förtroendekänsliga transaktioner. Syftet med detta har varit att undersöka eventuella brister i hanteringen av dessa transaktioner och tillhörande utbetalningar, som då skulle kunna ha en koppling till den anställdes bisyssla.

Den sammanfattande bedömningen är att kommunstyrelsen inte har säkerställt en tillräcklig intern kontroll avseende hantering av bisysslor.

Bedömningen grundar sig på följande iakttagelser:

- Kommunen har i dagsläget inga riktlinjer för hantering av bisysslor, däremot finns information om bisysslor och hanteringen av dessa i chefshandbok som är tillgänglig för både chefer och medarbetare. Vi ser att det finns tydliga hänvisningar till lagen om offentlig anställning och allmänna bestämmelser.
- Det finns framtaget stödmaterial för chefer i hanteringen av bisysslor i form av rutin vid nyanställning, mall för medarbetarsamtal, checklista vid bedömning om bisysslor samt en blankett för anmälan av bisysslor.
- Vi ser dock att det inte är helt tydligt hur blankett för anmälan av bisyssla ska arkiveras. Detta, liksom att chefer ska fråga om bisysslor vid nyanställning och vid medarbetarsamtal, skulle kunna förtydligas i en riktlinje. På samma sätt kan det förtydligas att det är kommunstyrelsen som ska ta beslut om att förbjuda bisyssla, då det inte är delegerat enligt kommunstyrelsens delegationsordning.
- Vi konstaterar att endast 1 av 30 stickprov är helt godkända i vår stickprovskontroll och att blanketter om anmälan av bisyssla saknas i flertalet fall alternativt är signerade först i december månad 2020, efter att stickprovssurvalet skickats ut. Detta indikerar på bristande efterlevnad av kommunens gällande rutin för anställdas bisysslor.

REVISORERNA

- Vi konstaterar att vi inte kunnat identifiera några förtroendeskadliga utbetalningar. I de fall anställd i kommunen har haft ett aktivt engagemang hos leverantören så kan vi se att denne inte stått som kommunens referens på fakturan eller har attesterat fakturan. Däremot noterar vi att blanketter om anmälan av bisyssla saknas flertalet stickprov. Det indikerar att arbetsgivaren inte haft kännedom om dessa bisysslor vilket ökar risken för att förtroendeskadliga utbetalningar skulle kunna göras utan att upptäckas.
- Vi konstaterar att det i dagsläget inte finns några kontrollmoment eller systematiska upp-följningar avseende hanteringen av bisysslor.
- Vi noterar brister och avvikelser i vår stickprovskontroll av ledningsnära och förtroendekänsliga poster.

Efter genomförd granskning lämnas följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Fastställ en formell aktuell riktlinje för hantering av bisysslor där det bland annat kan tydliggöras att chefer ska upplysa sina medarbetare om skyldigheten att anmäla eventuella bisysslor samt hur blanketter för anmälan av bisysslor ska arkiveras.
- Säkerställ att kommunens riktlinjer och rutiner för hantering av bisysslor är kända samt efterlevs.
- Säkerställ att det finns kontroller eller kontrollmoment i syfte att säkerställa en god intern kontroll i hanteringen av bisysslor.
- Överväg behovet av riktlinjer för representation för att tydliggöra att vikten av att syfte och deltagare framgår samt ramarna för vad som är godkänd representation.
- Säkerställ att transaktioner blir rätt konterade, så att redovisning och uppföljning blir rättvisande.

Revisionsrapporten överlämnad till kommunstyrelsen i februari 2021.

Granskning av löpande intern kontroll i redovisningsrutiner och ekonomiadministrativa processer – bilaga 10

En av revisorernas uppgifter enligt kommunallagen 9 kap 9 § är att ”utröna om räkenskaperna är rättvisande och om den kontroll som görs inom nämnderna är tillräcklig”.

Granskningens syfte är att bedöma den interna kontrollen i ett urval redovisningsrutiner och administrativa processer. Vidare har ingått att granska

REVISORERNA

om kommunstyrelsens beslutade internkontrollplan efterlevs avseende dessa rutiner.

Granskningen har omfattat följande:

- Behörigheter och attest i fakturasystem
- Löpande bokföring (manuella bokföringsordrar)
- Leverantörsregister- och utbetalningar
- Köptrohet mot ramavtal

Efter genomförd granskning gör vi bedömningen att den beslutade internkontrollplanen inte efterlevs fullt ut samt att kommunstyrelsens interna kontroll avseende utvalda redovisningsrutiner sammantaget inte är tillräcklig.

Vi noterar ett antal avvikelser kopplat till genomförda stickprov avseende attestrutin för förtroendekänsliga poster. Vidare noteras att det finns delvis brister kopplat till kommunens leverantörsregister registervård. Granskning av avtalstrohet mot ramavtal *indikerar* låg grad av användande av ramavtal.

Vi ser det som angeläget att kommunstyrelsen säkerställer att köptroheten till befintliga ramavtal förbättras, ett led i detta kan vara att tillse att det finns ramavtal som överensstämmer med verksamheternas behov.

För att minska risken för oegentligheter och för att stärka den interna kontrollen ser vi att kommunen bör tillämpa dualitetsprincip vid samtliga attester som ej går per automatik såsom exempelvis hyresfakturer eller andra abonnemang.

Vi noterar även brister i den uppföljning som gjorts av kommunens internkontrollplan. Brister förekommer i tre av de fyra kontrollmoment som har bäring på de i granskningen utvalda redovisningsrutinerna.

I samband med granskningen framkommer att en övergripande genomlysning av attestreglementet och rutiner kommer att ske i och med kommande implementering av nytt upphandlingssystem. Vi ser positivt på detta arbete som ett led i att ytterligare stärka den interna kontrollen.

Revisionsrapport överlämnad till kommunstyrelsen i februari 2021.

Bilagor till redogörelsen

Sakkunnigas granskningsrapporter:

- Granskning av årsredovisning 2020
- Grundläggande granskning IT-nämnden
- Grundläggande granskning Lönenämnden
- Grundläggande granskning Gemensam Överförmyndarnämnd
- Grundläggande granskning Gemensam Räddningsnämnd
- Granskning av delårsrapport 2020
- Granskning av styrning och ledning av biståndsbedömning inom äldreomsorgen (myndighetsutövning).
- Uppföljande granskning av kommunstyrelsens ekonomistyrning
- Granskning av intern kontroll i hantering av bisysslor
- Granskning av löpande intern kontroll i redovisningsrutiner och ekonomiadministrativa processer